

MEDIARECHT

📁 AAK20086140

A.W. Hins

Regelgeving en beleid

De Raad van Europa is in 1949 onder meer opgericht ter bescherming van de mensenrechten en een pluralistische democratie. Het bestaan van vrije media is daarvoor een onmisbare voorwaarde. Op 3 oktober 2008 heeft de Parlementaire Vergadering een resolutie aangenomen, waarin 27 principes zijn geformuleerd voor een vrij mediabestel. De Parlementaire Vergadering nam tegelijkertijd een aanbeveling aan, waarin het Comité van Ministers wordt aangespoord periodiek rapporten op te stellen over de mediasituatie in de afzonderlijke lidstaten. Daarin zal hun beleid moeten worden beoordeeld aan de hand van de genoemde criteria. Eén van de principes heeft betrekking op het verlenen van vergunningen: ‘Regulatory authorities for the broadcasting media must function in an unbiased and effective manner, for instance when granting licences. Print media and Internet-based media should not be required to hold a state licence which goes beyond a mere business or tax registration’. (Resolution 1636 (2008) en Recommendation 1848 (2008), http://assembly.coe.int/ASP/Doc/ATListing_E.asp)

Op nationaal niveau is de doeltreffendheid en doelmatigheid van het Commissariaat voor de Media geëvalueerd. Artikel 13b, tweede lid, van de Mediawet schrijft voor dat dit eens in de vier jaar moet gebeuren. Bij brief van 16 juli 2008 heeft de minister van OCW het evaluatieverslag aan de Tweede Kamer toegezonden. Het Commissariaat kan opgelucht ademhalen. Zijn functioneren is als ‘goed tot zeer goed’ beoordeeld. (*Kamerstukken II*, 2007/08, 31200 VIII, nr. 201).

Al geruime tijd vindt een machtsstrijd plaats tussen de Europese Commissie en een aantal EU-lidstaten over de positie van de publieke omroep. Is de financiering van een publieke omroep een verstoring van de vrije markt, waartegen de Europese Commissie moet waken? Of is het een bevordering van de nationale cultuur, die tot het domein van de afzonderlijke lidstaten behoort? Het beleid van de Commissie is neergelegd in de Omroepmededeling van 2001, die waarschijnlijk in het voorjaar van 2009 zal worden herzien. De Nederlandse regering had al eerder laten weten dat zij vindt dat de Europese Commissie niet te veel bevoegdheden naar zichzelf moet toetrekken (*Katern 107*, p. 6037). Bij brief van 20 juni 2008 aan de Tweede Kamer schrijft de minister van OCW dat de regering inmiddels steun heeft gevonden bij veel andere lidstaten. In een ontwerp ‘position paper’ dat Nederland samen met anderen naar de Commissie wil sturen worden twee uitgangspunten benadrukt: subsidiariteit en technologische neutrali-

teit. Het eerste wil zeggen dat de lidstaten zelf moeten kunnen beslissen over de taak, organisatie en financiering van de publieke omroep, niet gehinderd door gedetailleerde voorschriften van de Europese Commissie. Het tweede uitgangspunt houdt in dat de publieke omroepen alle kanalen – oude en nieuwe – moeten kunnen benutten om het publiek te bereiken. (*Kamerstukken II*, 2007/08, 31356, nr. 9 en 21501-34, nr. 105).

De regeling van de minister van Algemene Zaken die grenzen stelde aan het mede bekostigen van omroepprogramma’s door ministeries is ingetrokken. Het kabinet heeft besloten deze vorm van financiering per 1 augustus 2008 helemaal stop te zetten. De richtlijnen waren in de praktijk moeilijk te handhaven, terwijl de verdenking van ongeoorloofde overheidsbeïnvloeding ‘onontkoombaar en onuitroeibaar’ bleek. (*Stcrt.* 2008, nr. 138, p. 6).

Rechtspraak

Op 17 juni 2008 heeft het EHRM een belangrijk arrest gewezen over het verlenen van vergunningen voor televisie. Het Hof stelt voorop dat er voldoende garanties moeten bestaan tegen willekeur. De afwijzing van een aanvraag dient daarom deugdelijk gemotiveerd te worden. In casu was dat niet gebeurd, zodat het Hof unaniem een schending van artikel 10 EVRM constateert. In zijn overwegingen verwijst het EHRM onder meer naar de Verklaring van het Comité van Ministers van de Raad van Europa van 26 maart 2008, besproken in *Katern 108*, p. 6090, over de onafhankelijkheid van toezichthouders in de omroep. ‘Soft law’ is niet altijd zo soft als het lijkt (EHRM 17 juni 2008, *Meltex & Mesrop Movseyan vs. Armenië*, www.echr.coe.int, appl. 32283/04).

Een ander arrest van het EHRM dat de aandacht verdient, heeft betrekking op een cartoon in een Frans-Baskisch weekblad, gepubliceerd twee dagen na de aanslagen in New York op 11 september 2001. De cartoon toonde instortende gebouwen met als ironisch onderschrift een woordspeling op een in Frankrijk bekende reclameslogan: ‘We hebben er allemaal van gedroomd, maar Hamas heeft het gedaan’. De tekenaar was daarna veroordeeld tot een geldboete van 1500 euro wegens het vergoelijken van terrorisme. Het EHRM is van oordeel dat Frankrijk artikel 10 EVRM niet heeft geschonden. Een relevante factor is dat in de Baskische regio een gespannen sfeer hing, die gemakkelijk tot geweld had kunnen leiden (EHRM 2 oktober 2008, *Leroy vs. Frankrijk*, www.echr.coe.int, appl. 36109/03).

Het journalistieke bronnengeheim staat centraal in een recent arrest van de Hoge Raad. De Telegraaf had in kort geding gevorderd dat de Staat moest ophouden met het aftappen van de telefoon van twee journalisten om de identiteit van een lek bij de AIVD te achterhalen (zie *Katern nr. 100*, p. 5598 en *Katern nr. 101*, p. 5660). Het Hof te ’s-Gravenhage oordeelde indertijd dat de

Staat weliswaar onrechtmatig had gehandeld, maar pas vanaf het moment dat de AIVD een andere bron op het spoor was gekomen die kon worden afgeluisterd. Het standpunt van de voorzieningenrechter dat het afluisteren van de journalisten van meet af aan onrechtmatig was, werd door het Hof verworpen. De Hoge Raad sluit zich bij het oordeel van het Hof aan. De beperking van de artikelen 8 en 10 EVRM was volgens de Hoge Raad aanvankelijk gerechtvaardigd krachtens het tweede lid van deze artikelen. Inmiddels heeft De Telegraaf een klacht in Straatsburg ingediend. Daar zal de krant waarschijnlijk aanvoeren dat de opsporing van ambtsmisdrijven minder gewicht in de schaal legt dan het voorkomen van moord en geweld. De Staat zal zich daartegen verweren met de stelling dat een lek bij de AIVD op zichzelf reeds een gevaar voor mensenlevens veroorzaakt. Een probleem met geheime diensten is dat de bewijslastverdeling altijd problematisch is. Dergelijke diensten zijn naar hun aard niet bereid veel opening van zaken te geven (HR 11 juli 2008, De Telegraaf vs. Staat, LJN: BC8421).

Literatuur

- I. Katsirea, *Public Broadcasting and European Law. A comparative examination of public service obligations in six member states* (Information law series), Alphen aan de Rijn: Kluwer Law International, 2008, ISBN 9789041125002, 444p.;
- O. Castendyk, E. Dommering & A. Scheuer, *European Media Law*, Alphen aan de Rijn: Kluwer Law International, 2008, ISBN 9789041123473, 1379 p.;
- Tarlach McGonagle, *Minority rights and freedom of expression: a dynamic interface* (diss. UvA 7 oktober 2008), te bestellen via www.ivir.nl;
- Bijzonder nummer 'Internet en Recht', AA juli/augustus 2008, p. 489-590;
- Arno Kentgens, 'Verspreiden in het digitale tijdperk. De strafrechtelijke aansprakelijkheid voor hyperlinks', *NJB* 2008, nr. 32, p. 1984-1989.
- Jan Kabel, 'De werkers van het woord verworden tot verwerkers', *NJB* 2008, nr. 35, p. 2226-2227.